

Verksamhetsberättelse 2015

Arbets- och miljömedicin

Innehållsförteckning

Inledning	1
1. Verksamhetens inriktning	2
2. Personal	2
3. Ekonomi	3
4. Klinisk verksamhet	3
5. Undervisning och information	5
6. Forskning och utveckling	6
7. Uppdrag inom landsting, universitet eller externt	7

Arbets- och miljömedicin (AMM 2015)

Arbets- och miljömedicin (AMM) vid Akademiska sjukhuset är landstingen i Dalarnas, Gävleborgs och Uppsala läns gemensamma resurs. Arbets- och miljömedicin utgör också en forskargrupp på Institutionen för medicinska vetenskaper vid Uppsala universitet. Dalarnas, Gävleborgs och Uppsala län utgör upptagningsområde för den arbetsmedicinska verksamheten. Den miljömedicinska verksamheten har ett större uppdrag placerat hos AMM medan Gävleborg och Dalarna har en mindre del av sin miljömedicinska service från AMM. Samverkansnämnden för Uppsala- och Örebroregionen fastlägger årligen verksamhetens inriktning och omfattning. Det åligger sedan Arbets- och miljömedicin att genomföra verksamheten i enlighet med samverkansnämndens rekommendationer.

Arbets- och miljömedicin är en egen administrativ enhet, med egen verksamhetschef och budget. Det finns en regional ledningsgrupp för verksamheten med två representanter från vardera av de tre landstingen.

Arbets- och miljömedicin utgör också en forskargrupp på Institutionen för medicinska vetenskaper vid Uppsala universitet.

Under 2015 avvecklades Kompetenscentrum för arbetslivsinriktad rehabilitering – Arbetsrehab.

Här finns vi:

Besök: Ulleråkersvägen 40, Uppsala

Post: Arbets- och miljömedicin
Akademiska sjukhuset
751 85 Uppsala

Telefon: 018 - 611 36 42 - 43

Fax: 018 - 51 99 78

E-post: ammupsala@akademiska.se

Hemsida: www.ammupsala.se

1. Verksamhetens inriktning

Uppdrag

Arbets- och miljömedicins övergripande uppdrag är att utgöra ett kunskapscentrum i upptagningsområdet och vi arbetar med att förebygga sjukdom och dålig hälsa relaterat till arbetsliv och miljön såväl inom- som utomhus. Verksamheten är medicinskt orienterad och bedriver kvalificerad:

- riskbedömning
- patientutredning
- information
- utbildning

Vision

Verksamhetens övergripande vision är att bidra till:

- ett samhälle där hälsan stärks i en god omgivnings- och inomhusmiljö
- en hållbar arbetshälsa hos individen, där arbetet främjar den goda hälsan

2. Personal

Inom landstingsverksamheten har under 2015 totalt 26 personer varit anställda (tabell 1), inklusive tre professorer, som delvis är finansierade av Uppsala Universitet. Vi har 8 (9) läkare varav en är ST-läkare, som tjänstgjort vid Previas företagshälsovård under hösten. I tabellen är inte inkluderat ytterligare två ST-läkare från Previa som vardera tjänstgjort ett halvår vid AMM under 2015. Vidare är en av handläggarna i tabellen utbildad läkare utanför Europa, men har inte erhållit svensk legitimation. Näst största yrkesgruppen utgörs av yrkes- och miljöhygieniker som är fem till antalet, varav en tjänst är under tillsättning. Män utgör 44 % av de anställda. Den lokala ledningsgruppen för AMM har under 2015 bestått av 4 personer, varav en kvinna. Om man ser till alla personer som är knutna till AMM, antingen via projekt eller universitetsuppdrag, så uppgår antalet personer till 40 stycken under 2015 (borträknat enheten för Arbetsrehab med 12 personer). Sammantaget har således 52 personer på något sätt varit knutna till AMM under 2015.

Tabell 1: Landstingsanställd personal vid AMM 2015, Antal (varav män)

Professor/överläkare	2(1)	1 tjänstledig från öl-tjänst för fackligt uppdrag
Verksamhetschef/överläkare	1(1)	
Avdelningschef/Toxikolog	1(0)	Pension i september 2015
Överläkare	3(1)	
Specialistläkare	1(0)	Deltid 40 %
ST-läkare	1(0)	Ht på företagshälsovård
Hygieniker	4(2)	Nyttillsättning av en tjänst
Biomedicinare	1(0)	Doktorand
Psykolog	2(0)	
Ergonom	2(2)	En är doktorand
Sköterska*	1(0)	Doktorand 50%
Medicinsk sekreterare**	1(0)	
Informationsassistent	1(0)	
Statistiker	2(2)	En är doktorand 50%
Handläggare	2(2)	
Summa	25(11)	

*Grundtjänst vid Thoraxanestesi på Akademiska sjukhuset

**Ingår sedan september 2015 organisatoriskt i ett eget verksamhetsområde för medicinska sekreterare vid Akademiska sjukhuset, men tjänsten finansieras inom AMMs budget.

3. Ekonomi

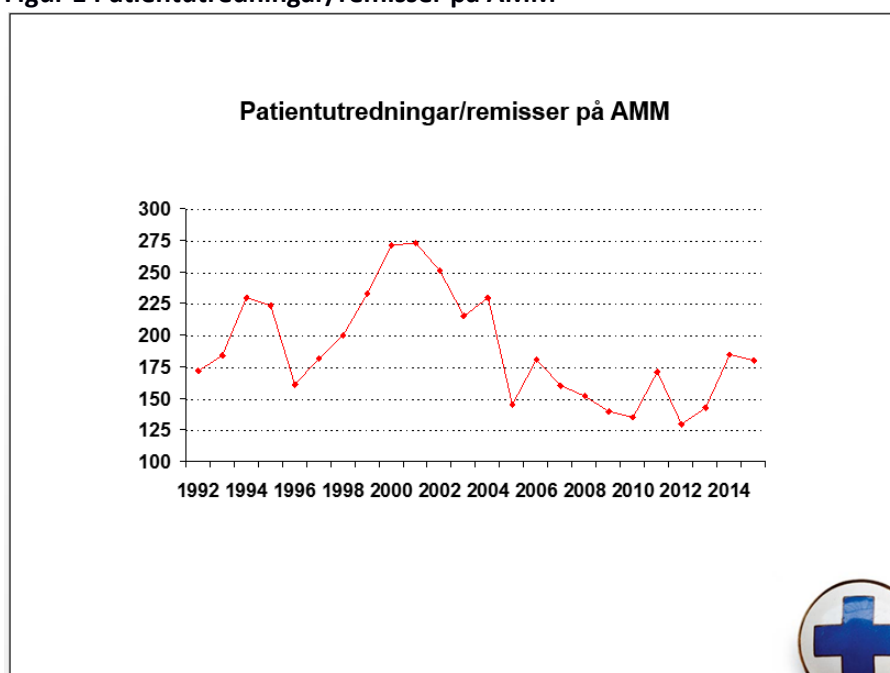
Budgeten har under året varit i balans. AMM finansieras via bidrag från de tre landstingen och är en egen administrativ enhet, med egen verksamhetschef och budget. Samverkansnämnden för Uppsala- och Örebroregionen fastlägger årligen genom rekommendation förslag till verksamhetens inriktning och omfattning. Det åligger sedan Akademiska sjukhuset att genomföra verksamheten i enlighet med samverkansnämndens rekommendation. Kompetenscentrum har till största delen varit projektfinansierad men har också direkta ekonomiska medel från Uppsala läns landsting. Därför har denna enhet en egen budget och eget resultatansvar.

4. Klinisk verksamhet

Patienter

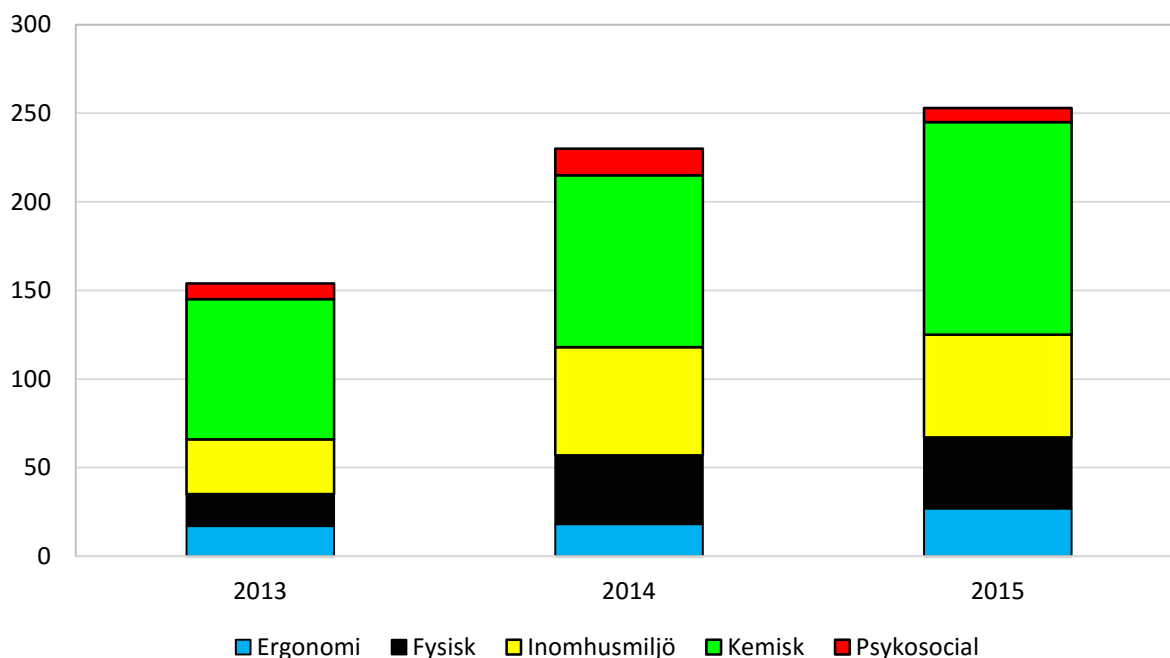
Patientmottagning sker i Uppsala, Gävle och Falun. Under 2015 har 181 nya patientbedömningar gjorts på AMM: huvuddelen av dessa med läkare, ca 100 av yrkeshygieniker/toxikolog, 27 av ergonom och 31 av psykolog. Återbesök är ej inräknade. Handläggningstiden har generellt sett understigit 2 månader. Samtliga patienter får en remissbekräftelse direkt efter remissrund på enheten och därefter en besökstid inom maximalt en månad från remissens ankomst. Förutom läkarbesöket på våra patientmottagningar innebär patientutredningar ofta exponeringsbedömningar med besök och provtagning på arbetsplatser eller bostäder.

Figur 1 Patientutredningar/remisser på AMM

Övriga ärenden

Antalet övriga inkommande ärenden, utöver patientremisser, var 253 stycken och ökade under 2015 med 10 % jämfört med 2014. Ärendena delas upp på typ av bedömning, vilket innebär 151 arbetsmiljöbedömningar och 102 miljöbedömningar 2015 jämfört med 129 arbetsmiljöbedömningar respektive 101 miljöbedömningar 2014.

Figur 2: Totalt antal övriga ärenden 2013 till 2015 uppdelade på typ av exponeringar.

Till detta kommer ett antal gruppundersökningar av anställda, och individuella hälsosamtal med personal- och föräldrar angående framförallt inomhusmiljöproblem inom skola och omsorg.

Arbetsmedicin

Den största patientgruppen som remitterats till AMM har besvär från luftvägarna av olika agens och miljöer. Allergier och överkänslighet dominerar. Medicinska kontroller i arbetslivet är också en väsentlig del av remisser och förfrågningar till AMM. Där har vi ett aktivt utbyte med Arbetsmiljöverket för tolkningar av regelverket och utförande av de medicinska kontrollerna, d.v.s. skyldigheten att erbjuda de anställda läkarundersökningar.

Vidare erbjuder AMM råd och utbildning för personal inom företagshälsovården för att utföra undersökningar av vibrationsexponerade samt lungfunktionsundersökningar. AMM kan också erbjuda utökad undersökning med exempelvis vibrametri, för att undersöka neurologiska skador.

Under året har det fortlöpande kvalitetsarbetet för patientutredningar utökats. Introduktionsmaterial för nyanställda har framtagits samt dokumentation om olika sorters patientutredningar.

Förutom enskilda patientutredningar genomförs också arbetsplatsinriktade uppdrag. År 2015 har ett

uppdrag varit att bedöma arbetsmiljön på Akademiska sjukhusets kirurgdivision, med fokus på att försöka skapa förutsättningar för en attraktiv arbetsplats, för att motverka personalflykt och öka attraktionskraften som arbetsplats.

Miljömedicin

Området miljömedicin har fokus på hälsa och miljöfaktorer i omgivningsmiljön. Hälsoriskbedömning av exponering för olika kemiska ämnen har ökat, medan antalet inomhusmiljöfrågeställningar planat av under 2015. Exempel på ärenden gäller hälsopåverkan av arsenikhaltigt damm och förorenad mark från gruvverksamhet, hälsoriskerna inför byggandet av en transformatorstation, dioxinförorenad mark. Vi har tillsammans med alla AMM-kliniker i landet och Livsmedelsverket deltagit i en nationell studie om kostrelaterad exponering hos skolbarn. Hormonstörande kemikalier i omgivningsmiljön är ett annat område där AMM har en spetskompetens och som kommunicerats med beslutsfattare.

Allergenanalyser

Vid AMM finns sedan 2002 ett laboratorium för analys av allergen i miljön. Detta är en service som vi tillhandahåller vid patient- och miljöutredningar inom regionen, men vi säljer även analyser till kunder inom hela Sverige. Under 2015 fick vi in 104 st miljöprover på vilka 321 allergenanalyser utfördes från patientutredningar på sjukhuset eller externt inom och utom regionen. Laboratoriet används även för forsknings- och utvecklingsprojekt.

5. Undervisning och information

Utbildning

Personalen på AMM har anordnat:

- en veckokurs om **Medicinska kontroller i arbetslivet**
- en SK-kurs om **Aktuell arbetsmedicin** för ST-läkare.
- en kurs för **skyddsombud på TCO**
- en internationell tvådagarskonferens med titeln **Obesity and Environmental Contaminants - 2nd International Workshop**
- ett seminarium om **Mobbning i arbetslivet**
- en utbildningsdag med titeln **Lär dig riskkommunicera!**
- en konferens om **Nyanlända invandrare, boende och hälsa**
- ett seminarium för företagshälsovården om **hand-arm vibrationer - teori och praktik**
- en utbildningsdag i **medicinska kontroller vid ergonomiskt belastande arbete (MEBA)**

Vidare har AMM-personalen deltagit i grundutbildningen för läkare med en kurs i arbets- och miljömedicin under både vår- och höstterminen.

Information

Enligt Hälso- och sjukvårdslagen har landstingen ett ansvar inte bara för att ge sjukvård, utan även för att verka för en god hälsa hos befolkningen. Expertkunskap inom området utgör en viktig grund för olika aktörers verksamhet när det gäller rehabilitering och folkhälsoarbete. I det hälsofrämjande arbetet måste landstinget betona sin roll som kunskaps- och informations-spridare och samverka med samhällets övriga aktörer såsom universitet/högskolor, myndigheter, organisationer, företag och grupper.

Viktiga kanaler för att sprida information om utbildningar, kurser, seminarier, nya forskningsrön och som kunskapsstöd för andra aktörer inom områdena arbete, miljö och hälsa är vårt nyhetsblad "Arbete Miljö Medicin" och vår hemsida, www.ammuppsala.se

Via www.ammuppsala.se finns en länk till en hemsida riktad till personal vid Företagshälsovården www.fhv.nu. Hemsidan är konstruerad framför allt för att komma till nytta inom företags-hälsovården med lättillgänglig information om utbildningar, metoder, vetenskaplig litteratur mm.

6. Forskning och utveckling

AMM kan beskrivas som en kunskapsintensiv verksamhet där flertalet anställda deltar aktivt i olika forsknings- och utvecklingsprojekt. Dessa projekt (ca ett femtiotal) som bedrivits under 2015 vid AMM finns beskrivna på hemsidan: <http://www.amm uppsala.se/projekt>. Några nya projekt har beviljats medel under året.

Enheten har publicerat 35 vetenskapliga artiklar under året <http://www.amm uppsala.se/vetenskapliga-artiklar> och 2 rapporter <http://www.amm uppsala.se/rapporter>

Disputationer:

-Erik Lampa, Mixture Effects of Environmental Contaminants
-Magnus Helgesson, Unemployment and sick leave at a young age and associations with future health and work.

Doktorander:

-*Hassan Alinaghizadeh*, studerar cancerförekomsten i områden drabbade av det radioaktiva nedfallet efter kärnkraftsolyckan i Tjernobyl.
-*Peter Palm*, studerar metoder för bedömning av fysisk belastning i arbete.
-*Eva Bergsten*, studerar flyglastares arbetsmiljö.
-*Susanne Victor*, studerar hur allergeniciteten hos olika häst- och hundraser skiljer sig, vilket ska användas för diagnostik och terapi.
-*Sofia Åström-Paulsson*, studerar en metod för bedömning av arbetsförmåga i befintligt arbete - nyckel för samverkan mellan arbetsledare, anställd och FHV med arbetsmiljö i centrum.
-*Ann Lögde* studerar operationspersonalens psykosociala arbetsmiljö på sjukhus i Sverige. Resultaten ska leda till att förbättra arbetsmiljön, så att personalen stannar kvar och därmed skapar en säkrare vård med nöjd och erfaren personal.
-*Bjarne Lembke*, studerar hälsoproblem hos personal inom lantbruket.
-*Xi Fu* studerar kabinpersonalens arbetsmiljö i flygplan.
-*Juan Wang* studerar innemiljön i Kina och Sverige och dess betydelse för hälsoproblem i andningsvägarna.

Professor

I augusti har en av professur tillsatts, Magnus Svartengren, tillika överläkare vid AMM. Han efterträdde Eva Vingård som professor.

Övrigt

Flera av AMMs medarbetare har varit aktiva som handledare, opponenter och i betygsnämnder vid svenska universitet och universitetet i Uleåborg, Finland. Vi har nu en Studierektor för ST-läkare på AMM. En medarbetare har erhållit strategiska ALF-medel för täckande av del av lön under 5 år.

7. Uppdrag inom landsting, universitet eller externt

AFA försäkring, rådgivande expert

Allergikommittén, Uppsala kommun, ledamot

Arbets- och miljömedicinska klinikernas kvalitetsgruppsarbete, Samordnare

Arbets- och miljömedicin sektionen, Svenska Läkarsällskapet, Styrelsemedlem

EPA (Environmental Protection Agency, USA), expert kemiska inommiljöfaktorer och allergier

EU-kommissionens expertgrupp för "Indoor Air Quality", ledamot

FAS-finansierat nätverk för forskning om vibrationsskador, Vibnet, ledamot

FORTE Kunskapsöversikt om "Arbete, psykisk ohälsa och sjukskrivning, ordförande

ICOH's (International commission on occupational health), styrelseledamot

Institutionen för medicinska vetenskapers forskarutbildningsgrupp, Uppsala universitet, ledamot

International Society for Environmental Epidemiology, vice ordförande i Ethics and Philosophy Committee

International Society for Environmental Epidemiology, medlem i Scientific Program Committee

Landstingets miljöråd, Ledamot

Medicine Conflict and Survival, London, medlem i editorial board

Med/Farm fakultet, Uppsala universitet, elektor

Miljödepartementet, Bisfenol A-utredning, expert

Nätverket för frågor kring ohälsa av elektromagnetiska fält, ledamot

Regionala forskningsrådet för Uppsala-Örebroregionen, Ledamot

Röda Korsets Högskola, styrelseledamot

SAMF I Läkarsällskapet, suppleant i styrelsen

SBU's kommitté för värdering av arbetets betydelse för hjärt-kärlsjukdom, ledamot

Socialstyrelsen, expert i inomhusmiljöfrågor

Svetoxnätverket, ledamot

SWECO, expert på elektromagnetiska fält

SWESIAQ, ledamot valberedning och marknadsföringsgrupp

Uppsala Läns landstings kompetenscentrum för förebyggande hälsoarbete för barn, Ledamot

Vetenskapligt råd (Conseil scientifique) knutet till organisationen för företagshälsovård CISME,

(Association de Services interentreprises de la Santé au Travail), Frankrike, ledamot

Flera av AMMs medarbetare är aktiva som granskare av forskningsansökningar i regionala och nationella forskningsråd och stiftelser.
